

Transcript **Volk en vorst - Hattem**

TRACK 1 – Patriotten en prinsgezinden

Welkom in Hattem, leuk dat je met me meeloopt! Vandaag wandelen we door een roerig stuk geschiedenis: de strijd tussen de patriotten en de prinsgezinden in de achttiende eeuw.

We beginnen heel vredig; hier tegenover de parkeerplaats lopen we het brede bospad op, met weides aan onze linker- en rechterhand. Een prachtige rustige omgeving en zo leefden ook de mensen die hier toen woonden. Dat was de familie Van Heeckeren van Molecaten, een rijke regentenfamilie. Verderop, links achter de weide, staat hun huis. Kun je het al zien? Deze familie is een goed voorbeeld van de hoogste klasse uit het Nederland van de achttiende eeuw.

TRACK 2 – Regenten, rust en rijkdom

We gaan zo na de weide linksaf, dan kunnen we het huis wat beter bekijken.

Moet je je voorstellen dat je hier woonde, in deze prachtige omgeving, met alle rijkdom die je je maar kon wensen. Dat was het leven van de regenten in de achttiende eeuw. Zij vormden een bovenklasse van een aantal machtige families, die in het bestuur van de steden en provincies zaten en de mooie baantjes verdeelden onder hun kinderen en familieleden. Zo hielden ze de welvaart voor zichzelf. Vaak waren ze rijk geworden door hun plantages in de koloniën van Nederland.

TRACK 3: Wonen in weelde

Het resultaat kunnen we zometeen van dichtbij zien: aan het eind van dit pad gaan we na het witte hek linksaf. Dan zien we het huis van de familie Van Heeckeren Van Molecaten heel dichtbij, aan onze rechterhand.

Wat een prachtig, statig huis, hè. Bijna een paleis. Je ziet de koetsjes met bevriende deftige families al af en aan rijden. Of daar, achter die ramen. Je kunt je zó voorstellen dat daar een bal wordt gegeven en de zonen en dochters van de regentenfamilies naar elkaar staan te gluren op de dansvloer.

TRACK 4: Elite en oproer

Wij gaan nu de andere kant op: we nemen het pad naar links door de velden, weg van het huis. De familie Van Heeckeren Van Molecaten is namelijk maar één voorbeeld van wat er in het hele land gaande was, en dat is het verhaal dat we vandaag gaan ontdekken. Het verhaal van de rijke, ingedutte elite in het Nederland van de achttiende eeuw – en hoe die voor altijd op zijn kop werd gezet.

Als je hier zo loopt, op het vredige landgoed, lijkt er misschien niet veel veranderd sinds de tijd dat de familie Van Heeckeren Van Molecaten hier hun rustige leventje leidde. Maar rustig bleef het niet – zeker niet hier in Hattem! Kom maar mee rechtdoor, hier over het pad langs het waterrad. Dan vertel ik je er alles over.

TRACK 5 – Pruiken en prinsen

In de achttiende eeuw bestond ons land uit zeven provinciën, die bestuurd werden door een stadhouder. Dat was Willem de Vijfde, de Prins van Oranje.

Net zagen we al dat de regentenfamilies iets koninklijks hadden en in een soort paleizen woonden. Ze hielden er ook van om de Franse adel na te doen: ze droegen gepoederde pruiken, hoe hoger hoe beter. En ze maakten hun gezicht wit, als teken dat ze zo rijk waren dat ze nooit in de buitenlucht hoefden te werken. Voor Willem de Vijfde gold dit ook allemaal: hoewel hij de titel van prins had, was hij officieel geen koning. Maar zo gedroeg 'ie zich wel.

Het was een beetje een zonderlinge man, die Willem. Er werd gezegd dat hij teveel dronk en

enorme driftbuien kon hebben. Zijn eigen vrouw, Wilhelmina, noemde hem 'violent knorrig'. Wilhelmina was de zus van de koning van Pruisen en stond bekend als een sterke vrouw.

Willem was niet bepaald een geliefd-leider. Onder zijn bestuur bleef alles bij het oude: de rijke regentenfamilies bleven rijk en de rest van het land bleef arm. Daarom, én doordat hij zich apart gedroeg en ruim een kop kleiner was dan Wilhelmina, was Willem een geliefd onderwerp voor spotprenten. Die gebruikten de gewone mensen om hun steeds grotere frustratie over zijn bestuur te laten merken.

Als je hier loopt, tussen de statige bomen door, zou je je eigenlijk eens voor moeten stellen wat voor veranderingen die bomen allemaal hebben gezien! Sommige stonden er waarschijnlijk al in de tijd dat de deftige elite hier haar slaperige bestaan leidde – én het moment dat ze definitief werd wakker geschud. Niet alleen de regentenfamilies, maar ook Willem de Vijfde en Nederland, zouden nooit meer hetzelfde zijn.

Loop maar mee rechtdoor over deze weg, de Koeweg, dan gaan we richting het historische Hattem.

TRACK 6 – Oorlog en opstand

Nu wordt ons verhaal echt spannend! De gewone mensen in Nederland kregen namelijk steeds meer genoeg van die rijke regentenelite. Zij hadden het ontzettend slecht. Doordat er steeds oorlog was met Engeland, lag de Nederlandse handel bijna stil. En dat betekende: honger. Terwijl de regentenfamilies het ervan namen, hadden de gewone mensen vaak niet eens genoeg te eten. De onvrede groeide steeds meer. Hier in Hattem, waar we nu lopen, ontstond één van de grootste broeiesten van verzet.

Je moet bedenken dat Nederland in de tijd van Willem de Vijfde heel onhandig georganiseerd was.

Alle zeven provincies hadden hun eigen onsamenhangende en onbegrijpelijke regeltjes. Gewone burgers mochten niet eens stemmen en ze konden al helemaal geen belangrijke banen krijgen. Niet alleen waren ze arm, ze hadden dus ook geen kans om een beter bestaan op te bouwen.

Willem de Vijfde had een ijzersterk geheugen en hij was de enige die de hele wirwar van regeltjes wel begreep. Hij gebruikte die kennis niet om de gewone mensen vooruit te helpen, maar juist om alles bij het oude te houden. Het was dus eigenlijk een kwestie van tijd tot de vlam in de pan sloeg. En dat begon met een speciaal geschrift, dat zich razendsnel verspreidde.

TRACK 7 – Aan Het Volk Van Nederland

Hier gaan we naar links, met de weilanden aan onze linkerhand.

Het geschrift dat alles op gang bracht, heette 'Aan Het Volk Van Nederland'. In de tekst krijgt Willem de Vijfde er flink van langs. De schrijver, die eerst nog anoniem was, geeft Willem de schuld van de oorlog met de Engelsen en de armoede onder het volk. En belangrijker: die schrijver roept ook op tot verzet. 'Goede patriotten' uit elke stad en elk dorp moeten bij elkaar komen om het bestuur te dwingen tot verandering.

Uiteindelijk bleek de schrijver van het pamflet Johan Van Der Capellen te zijn. Hij was een baron en lid van het stadsbestuur van Zwolle. Dat is hier vlakbij! Geen wonder dat zijn woorden hier in Hattem ook flink aansloegen. De patriottenbeweging was geboren.

TRACK 8 – Patriottenbolwerk Hattem

Hier gaan we naar rechts en lopen we langs het moderne Hattem verder. Langzaamaan lopen we nu richting het oude centrum van Hattem, in de achttiende eeuw een waar patriottenbolwerk.

De patriotten waren dus de mensen die zich gingen verzetten tegen Willem de Vijfde. Ze wilden

dat het land beter bestuurd zou worden en dat Willem zou aftreden als stadhouder. Maar dat was hij natuurlijk niet van plan. Sterker nog, hij werd woedend toen hij ervan hoorde!

TRACK 9 – Prinsgezinden

Ga je mee naar links? We lopen langs de huizen richting het kruispunt.

Ondanks de onvrede bij de patriotten, stond Willem de Vijfde er niet helemaal alleen voor. Hij kreeg ook steun in het land, van mensen die juist wilden dat hij stadhouder bleef. Die werden de prinsgezinden genoemd. Zij kregen het aan de stok met de patriotten.

TRACK 10 – Kruispunt

Hier lopen we een klein stukje naar links naar het zebrapad, zo steken we rechtdoor het kruispunt over. Onthoud dit punt goed, want we lopen straks langs dezelfde weg ook weer terug.

TRACK 11 – Nederlanders tegen Nederlanders

De patriotten en de prinsgezinden kwamen dus dwars tegenover elkaar te staan. En dan waren er ook nog mensen die in het midden stonden; het was een verwarrende tijd. Sommige gematigde patriotten wilden wel dat Wilhelmina, de vrouw van Willem de Vijfde, zou gaan regeren in zijn plaats. Dat zou ze waarschijnlijk behoorlijk goed hebben gedaan, maar helaas wilde ze niet. En dus werd een botsing tussen patriotten en prinsgezinden onvermijdelijk.

VOICE OVER CON'T:

We lopen nu een stukje door het nieuwe Hattem maar we zijn op weg naar het oude centrum.

Daar schuin rechts steekt de oude kerktoeren al boven de daken uit. Zie je hem?

Het historische Hattem is een van de meest schilderachtige tonelen van de strijd tussen de patriotten en de prinsgezinden in Nederland! Met sabels die getrokken werden in de kerk, en het Nederlandse leger dat Nederlandse burgers aanviel.

Maar voor we zover zijn moet ik je eerst iets over de meer persoonlijke geschiedenis van Hattem vertellen. Want je kunt het niet over de patriotten hebben, zonder Herman Willem Daendels te noemen.

TRACK 12 – Historisch Hattem in

Hier gaan we de brug over en slaan we af naar rechts, het voetpad op tussen de buitenste muur van de stad en de eerste huizen.

TRACK 13 – Herman Willem Daendels

Nu zijn we echt in het oude Hattem. Het Hattem van Herman Willem Daendels. Ga je mee? We komen zo langs het Tinneplein, aan onze linkerhand. Dan lopen we door, met de stadsmuur rechts. Verderop gaan we dan de hoek om en volgen we de muur.

Hattem is de geboorteplaats van Herman Willem Daendels, een van de belangrijkste patriotten van Nederland. Weet je nog, dat geschrift van daarnet, 'Aan Het Volk Van Nederland'? Daendels, een jonge advocaat in opleiding uit een goede familie, was negentien toen hij dat las. Wat moet dat spannend zijn geweest voor hem – een verboden geschrift vol nieuwe, opruiende ideeën! Daendels was nogal een heethoofd, dus hij heeft het vast met rode oortjes gelezen. En hij was meteen overtuigd van het belang van de zaak.

TRACK 14 – Pad naar de poort

Hier aan het eind van het pad lopen we de smalle opening in, en dan gaan we rechtsaf, door de poort.

TRACK 15 – De liefdespoort

Een lieflijk muziekje, gegiechel van twee geliefden

Dat poortje waar we net doorheen liepen is heel bijzonder. Kijk nog maar eens achterom! Het heet het Daendelspoortje. Dit is de plek waar Daendels zijn jonge bruid Aleida heeft ontvoerd. Loop je mee het pad af? We gaan zo voor het water naar links en dan het parkje door.

Die tegenstelling tussen patriotten en prinsgezinden bestond natuurlijk ook in het klein – en soms kwam die tussen twee geliefden in te staan. Dat was ook zo bij Daendels en Aleida. Hij was een patriot en zij kwam uit een prinsgezinde familie. Omdat ze niet mochten trouwen, regelden ze het zo dat Daendels Aleida met haar toestemming ontvoerde en stiekem met haar trouwde – 'je bruid schaken', noemden ze dat in die tijd.

Niet dat het daarna een makkelijk huwelijk moet zijn geweest voor Aleida. Ze kreeg vijftien kinderen en haar man was nogal een driftkikker. Naar wat we van haar weten, was ze gelukkig een sterke vrouw, die Daendels goed de baas kon.

TRACK 16 – De stadsmuren door

Hier lopen we omhoog en dan slaan we af naar links, onder het poortje door.

TRACK 17 – Marcheren door de kerk

Als we nu het binnenplaatsje schuin oversteken naar rechts, zien we de kerk. Daar lopen we heen, want ook die kerk heeft een belangrijke rol gespeeld bij de strijd tussen patriotten en prinsgezinden. Als je er nu naar kijkt, zou je het misschien niet zeggen, want het lijkt zo'n plechtig gebouw. Maar binnenin deze kerk hebben de patriotten van Hattem gemarcheerd!

Stel het je even voor, terwijl we hier op het Kerkplein even stil staan: een hele militie van burgers, jongens en mannen. Bewapend met wat ze maar konden vinden, zwaaiend met vlaggen waarvoor de keukenmeiden van Hattem geld hadden ingezameld. Het volk in opstand!

Die milities ontstonden trouwens niet alleen in Hattem, maar door het hele land. De patriotten merkten steeds meer dat ze alleen met geweld hun ideeën konden doordrukken bij de regenten.

Hier in Hattem stond de militie – natuurlijk! - onder leiding van Herman Willem Daendels. Hij kwam uit een lange lijn van militairen en aarzelde geen moment om de wapens op te nemen voor wat hij als de goede zaak beschouwde. Wat je verder ook van hem kunt zeggen, dapper was hij wel. Hoewel dat niet zo simpel in elkaar zit als het lijkt en Daendels echt geen romantische held was. Kom maar mee. Rechtsachter bij nummer 9 gaan we de Kerkhofstraat in. Dan vertel ik je het hele verhaal.

TRACK 18 – Het Daendelshuis

En waar beter met dat verhaal te beginnen dan bij een huis dat 'Daendelshuis' heet? Daar komen we links voorbij, het huis met al de rode luikjes - al was dit eigenlijk het huis van Aleida, nadat Daendels al was overleden. Voorbij het huis gaan we rechtdoor.

TRACK 19 – Daendels gepasseerd

Hier gaan we linksaf en duiken we in het verhaal van Daendels.

Daendels was zeker een moedig man en hij geloofde ook echt in de zaak van de patriotten. Maar

hij had er ook zelf belang bij dat zij de macht zouden krijgen. Als jonge advocaat zou hij zijn vader namelijk opvolgen in het stadsbestuur van Hattem, maar de regenten gaven de baan aan een prinsgezinde. Ze waren bang voor de invloed die de patriot Daendels zou kunnen gaan uitoefenen, en weigerden hem de baan te geven.

Daendels liet het er niet bij zitten. Nadat zijn vader overleed, deden de burgers van Hattem nog een keer zelf een direct verzoek aan Willem de Vijfde om Daendels in het stadsbestuur aan te stellen. Een verzoek met de steun van alle burgers dus. Willem weigerde; een riskante zet. Want nu sloeg de vlam in Hattem pas echt in de pan.

TRACK 20 – Gedonder bij de Dijkpoort

Hier slaan we rechtsaf en lopen we naar die grote poort daar.

TRACK 21 – Burgeroorlog in Hattem

Als je die poort bekijkt, de Dijkpoort, zie je meteen dat hij bedoeld was voor de verdediging van de stad. Bijvoorbeeld in een oorlog. En een oorlog – die kwam er in Hattem. Loop maar mee. We gaan onder de Dijkpoort door en dan maken we een scherpe bocht naar links. We kunnen dan rechtdoor lopen, helemaal tot aan de molen en we gaan er dan links voorlangs.

In het hele land kregen de patriotten en hun milities steeds meer macht. En hier in Hattem had Daendels, uit woede om de baan die hij niet had gekregen, uiteindelijk ook iets gedaan dat de prinsgezinden te ver ging. Hij had de regenten gepasseerd en zelf nieuwe raadsleden gekozen voor het stadsbestuur.

Dát pikten de regenten niet. Ze riepen Willem de Vijfde op om een voorbeeld te stellen. Willem stemde in en stuurde het Nederlandse leger. Hier in Hattem raakten zijn soldaten slaags met de

militie van Daendels.

Moet je je voorstellen: aan de ene kant een professioneel, goedbewapend leger. Aan de andere kant een militie vol stadsbewoners, sommige nog jongens, met bij elkaar gesprokkelde wapens. Die hielden het natuurlijk niet lang vol.

Dit was ongekend: Nederlanders die tegen Nederlanders vochten! En dat niet alleen, het leger van Willem trad meedogenloos op. Een groot deel van de bevolking vluchtte de bossen in, maar toch werden er achterblijvers mishandeld, huizen in brand gestoken en bezittingen geplunderd.

Dat ging veel Nederlanders te ver. Steeds meer regenten kozen de kant van de patriotten. Zou Willem de Vijfde nu dan echt zijn troon verliezen? Het leek er steeds meer op – maar toen kreeg hij op het laatste moment hulp uit onverwachte hoek.

TRACK 22 – Pruisische grote broer

Kom maar mee, hier na de molen de eerste weg linksaf. In deze straat zit zometeen aan je linkerhand het Voermansmuseum. Daar ligt een groot deel van de geschiedenis van Hattem. Bijvoorbeeld de sabel van Daendels, met de woorden 'Vrijheid, gelijkheid en broederschap' erop. Die sabel gebruikte hij een keer toen hij met zijn militie in de kerk aan het trainen was, en iemand die stond te kijken hem uitlachte. Ondanks dat ze in de kerk stonden, kreeg die persoon een flinke tik!

Toch kon zelfs Daendels niet voorkomen dat de patriotten verloren. En dat terwijl het zo goed leek te gaan met hun zaak. Hoe zat dat precies en wat was die 'hulp uit onverwachte hoek' voor Willem? Terwijl we verder lopen zal ik het je vertellen.

Na de oorlog in Hattem kregen de patriotten steeds meer macht. Grote delen van de bevolking en

zelfs veel regenten stonden aan hun kant. Willem de Vijfde voelde zich niet meer veilig in Den Haag, waar hij regeerde, en vluchtte met zijn gezin naar Apeldoorn. Zijn bondgenoten zeiden dat hij terug moest naar Den Haag om de macht weer op te eisen, maar Willem durfde niet. Wie er wel durfde? Zijn vrouw Wilhelmina! Zij vertrok in vol ornaat naar Den Haag, om stampvoetend het stadshouderschap voor haar man terug te eisen.

Maar Wilhelmina kwam nooit in Den Haag aan. Ze werd onderweg tegengehouden en teruggestuurd door de patriotten. Woedend beklagde ze zich bij haar broer, de koning van Pruisen. En die schoot zijn zwager te hulp...mét het Pruisische leger.

Vanaf dat moment was het snel gebeurd. Met gemak liep het enorme Pruisische leger de patriotten in Nederland, ook hier in Hattem, onder de voet.

In één klap leek het uit met de opstand. De oude orde werd hersteld, de meeste patriottenleiders ter dood veroordeeld en Daendels werd levenslang verbannen.

TRACK 23 – Een Frans staartje

Het leek dus allemaal met een sisser af te lopen voor Willem de Vijfde. Alles werd weer in de oude staat hersteld en Daendels was verbannen. Maar het verhaal kreeg een staartje...

Loop maar met me mee, hier naar rechts. Aan het eind van die rij huizen ligt dan zometeen links het Stadhuis. En dat is een belangrijk symbool van hoe het verhaal toch nog een onverwachte wending kreeg.

TRACK 24 – De Nationale Vergadering

Zie je het Stadhuis liggen, aan je linkerhand? Een heel belangrijk gebouw voor de ontwikkelingen in Hattem - en in de rest van Nederland.

De clou zat eigenlijk al in de woorden op de sabel van Daendels: 'Vrijheid, gelijkheid en broederschap'. De slagzin van de Franse Revolutie! Daendels was namelijk gevlucht naar Frankrijk. Daar werd hij met open armen ontvangen. De idealen van de patriotten in Nederland sloten goed aan bij die van de Franse Revolutie, die ook het oude bestuur omver wilde werpen. En de militaire ervaring van Daendels konden de Fransen ook goed gebruiken.

Nog geen zeven jaar nadat Willem de Vijfde weer op zijn troon was gehesen, vielen de Fransen Nederland binnen. Met Daendels als legeraanvoerder.

Weer een jaar later kwam een revolutionair nieuw parlement bij elkaar; het eerste parlement dat door het volk was gekozen. Het heette: De Nationale Vergadering.

Dat was het allereerste begin van onze moderne democratie! In stadhuisen door het hele land, dus ook hier in Hattem, kwamen de nieuwe besturen bij elkaar. Nu niet meer met alleen rijke regenten erin, maar dit keer ook met gewone burgers.

Bijzonder toch, hoe zo'n klein plaatsje als Hattem zo'n grote rol kon spelen in de geschiedenis én de democratisering van Nederland? Maar zoals altijd zitten er ook aan dit verhaal meerdere kanten. Er valt dan ook nog veel meer te zeggen over de 'Franse periode' van Nederland.

We lopen met onze rug naar het stadhuis verder. Langs de voorkant van de kerk, de markt af.

TRACK 25 – De Bataafse Republiek

Kom maar mee, dan vertel ik je wat meer over Nederland onder de Fransen. We lopen hier rechtdoor, en dan die straat in die naar links buigt.

Ten eerste was de Franse inval het einde van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Want zodra de Fransen binnenvielen, ging Nederland 'De Bataafse Republiek' heten. Dat betekende ook het einde van Willem de Vijfde. De Fransen waren namelijk niet alleen een revolutie gestart, maar ze hadden ook hun koning onthoofd. Zodra Willem, die voor zijn eigen hoofd vreesde, hoorde dat ze eraan kwamen, vluchtte hij dan ook gauw naar Engeland. Hij heeft Nederland nooit meer gezien.

Zie je dat poortje aan het eind van de straat? Daar lopen we doorheen en dan rechtdoor tot we de brug over zijn.

TRACK 26 – Daendels in het leger

Na de brug gaan we rechtsaf en lopen we een stuk rechtdoor met de oude stad aan onze rechterhand. We zeggen het stadje Hattem nu vaarwel, en daarmee ook Daendels. Die bleef na de inval door de patriotten en de Fransen, nog lange tijd legeraanvoerder. Uiteindelijk werd hij zelfs gouverneur van Nederlands-Indië! Zijn tijd als gouverneur is trouwens behoorlijk omstreden.

Maar dat verhaal voert ons te ver buiten Hattem; daarom laten we voor vandaag Daendels achter als legeraanvoerder van de Bataafse Republiek. In de jaren die volgden kon hij zijn sabel tegen buitenlandse legers, vooral dat van de Engelsen, gaan gebruiken.

TRACK 27 – Democratie voor beginners

Herken je het hier? We zijn daarnet op dit punt rechts de stad ingelopen. Nu gaan we juist links en lopen we een stuk rechtdoor naar waar we vandaan kwamen. Ga je mee?

Nu we weer door het rustige, moderne Hattem lopen, kun je je misschien moeilijk voorstellen dat het er ooit niet geweest is: vrede, vrijheid, democratie. Maar dat was in de tijd van Daendels dus

heel anders. De Nationale Vergadering was het allereerste democratisch gekozen parlement van Nederland.

En ook andere dingen die we nu heel normaal vinden bestonden daarvoor niet. Bijvoorbeeld: stemrecht! En een grondwet, met dezelfde regels die golden voor het hele land. Zo konden we ons voor het eerst een beetje Nederlanders gaan voelen, in plaats van inwoners van een provincie...en we konden daar zelfs een beetje trots op worden.

Maar zoals ik al zei, het verhaal is niet zwart-wit. Alleen mannen mochten bijvoorbeeld stemmen, vrouwen niet. En dan alleen nog mannen van boven de twintig, die geen armenzorg ontvingen en niet prinsgezind waren.

Het Franse bondgenootschap was trouwens ook geen pretje: het begon steeds meer op een bezetting te lijken. Hoe dat afliep, vertel ik je zo, op het laatste stuk terug.

Let nu even goed op, want we steken het kruispunt weer over via het zebrapad. Dan lopen we weer langs de huizen rechtdoor en vervolgen we onze wandeling over de Stadslaan.

TRACK 28 – Harde Franse realiteit

We gaan hier verderop rechtdoor.

Zoals ik je vertelde, heette Nederland na de inval door de Fransen en de patriotten, de Bataafse Republiek. De idealen waren mooi en er werden ook belangrijke stappen gezet om van Nederland een democratie te maken. Maar de Bataafse Republiek werd ook steeds meer overheerst door de Fransen.

Vooraf de Franse keizer Napoleon zag Nederland wel als een geschikte leverancier van goederen en geld. En niet te vergeten, van soldaten voor zijn oorlogen. De vrijheid die Nederland met de inval

van de Fransen had gewonnen, was dus maar heel betrekkelijk en kwam steeds meer in het nauw.

TRACK 29 – Een nieuwe oude koning

Hier slaan we rechtsaf; we keren nu langzaam terug naar waar we vandaan kwamen.

En eigenlijk geldt dat ook voor dit verhaal. Want ongeveer twintig jaar na het begin van de Bataafse Republiek, werd Nederland alweer bevrijd van de Fransen.

De Nederlanders deden toen iets heel onverwachts, waarmee ze de tijd nog eens extra terugdraaiden: ze zetten opnieuw een Willem van Oranje op de troon! Niet Willem de Vijfde, want die was in de tussentijd overleden. Nee, nu was zijn zoon aan de beurt, Willem Één. En die werd dit keer aangesteld als echte, officiële koning van Nederland.

TRACK 30 – Geschiedenis in golven

Ga je mee? Dan slaan we hier linksaf en lopen we het laatste stuk terug langs de velden.

Nu je het hele verhaal kent, weet je pas écht wat deze statige bomen allemaal hebben gezien. Het ingedutte bestuur van de regenten; de opstand van de patriotten; Willem die met hulp van zijn Pruisische zwager aan de macht bleef; de Bataafse Republiek – en uiteindelijk terug naar een onafhankelijk Nederland, maar wel met een Willem op de troon.

Je zou kunnen zeggen dat de geschiedenis in golven gaat. Vooruitgang en democratie zijn er niet in één keer gekomen, maar gingen door de tijd heen met twee stappen vooruit en één stap terug.

Na de eerste overwinningen van de patriotten, zetten de Pruisen Willem de Vijfde terug op de troon en werd alle vooruitgang weer teruggedraaid. De Fransen kwamen als bevrijders, maar werden langzamerhand bezetters. En toen Nederland eenmaal echt onafhankelijk was, werd het nieuwe en het vertrouwde met elkaar gecombineerd: Nederland werd langzaam steeds meer een democratie, maar wel met een koning aan het hoofd.

Één ding is zeker: de vernieuwing die door de strijd van de patriotten was begonnen... zou niet meer worden gestopt. Nederland had nu een Grondwet en stemrecht – nog niet voor iedereen, maar 100 jaar later zou het wel zover zijn.

De macht was niet meer alleen aan de regentenfamilies met hun vriendjespolitiek. Iedere gewone man (en later vrouw) met genoeg talent en ambitie, kon voortaan boven zichzelf uitstijgen. En dat zou niet zijn gebeurd zonder Daendels met z'n sabel en zijn medepatriotten.

Als het goed is ben je zometeen weer bijna op de parkeerplaats – hier scheiden onze wegen. Ik hoop dat je het leuk vond om met me door Hattem en de achttiende eeuw te lopen.

Bij Het Verhaal Van Nederland horen nog meer audiotours. Ik neem je ook daarin graag mee op een wandeltocht door het verleden.

En voor nu: goede reis naar huis!